

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

[Οἱ ἀναγνώσται τοῦ 'Ημερολογίου ἐγνώρισαν ἤδη τὸν νέον ἡμῶν συνεργάτην κ. Π. Δ. Παναγόπουλον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἀξιολόγου συνεργασίας του. Ἐν ἰδίῳς ἡθογραφικόν του διήγημα :

«Δύο ζεύγη ἀντὶ ἑνός», καταχωρηθὲν εἰς τὸν τόμον τοῦ 1905, σφύζον ἀπὸ ἀλήθειαν καὶ χρώματα ζωντανὰ ἐκ τῆς ἐπαρχιακῆς ἐν Ἑλλάδι ζωῆς, ἀρκεῖ νὰ τῷ δώσῃ ἐκλεκτὴν θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν συγχρόνων παρ' ἡμῖν διηγηματογράφων. Τὸ κάτωθι παρατιθέμενον δὲν ὑπολείπεται, νομίζομεν, ὡς πρὸς τὴν χάριν καὶ τὴν φυσικότητα. Ἄν ἐκαλλιέργει συστηματικώτερον τὸ φιλολογικὸν τοῦτο εἶδος, ἀναμφιβόλως ἤθελε μᾶς παρουσιάσει ἐν τῷ μέλλοντι εὐαρέστους ἐκπλήξεις. Ἄλλ' ὁ κ. Παναγόπουλος γράφει μόνον κατὰ τὰς σπανίας ὥρας τῆς σχολῆς του. Ἀφιερωμένος εἰς τὸν διδασκαλικὸν κλάδον, οὗ ἀποτελεῖ ἀληθινὸν σεμνῶμα, κατηρτισμένος ἀριστα, ὅσον ὀλίγοι τῶν συναδέλφων του, ἀσχολεῖται καὶ εἰς ἐκπόνησιν παιδαγωγικῶν βιβλίων. Ἐν ἔργον του :

«Στοιχεῖα Παιδαγωγικῆς», βραβευθὲν εἰς ἐπὶ τοῦτῳ προκηρυχθέντα εἰδικῶς διαγωνισμόν, μαρτυρεῖ περὶ τῆς φωτεινῆς του κρίσεως καὶ πολυμαθείας. Ἦδη διευθύνει τὸ ἐν Νοβορωσσίᾳ ἑλληνικὸν σχολεῖον, λατρευόμενος αὐτόχρημα ὑπὸ τῆς ὁμογενοῦς αὐτόθι κοινότητος].

Η ΝΕΚΡΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΩ-ΚΩΣΤΑΝΤΗ

ΜΕ τὸ βασιλεῖμα τοῦ ἥλιου ξεκίνησε γιὰ τὸ σπίτι ὁ γέρω-Κωσταντῆς. Ὁλημερὶς ἔβασκε μέσα στῆς γράνες τὴν προβατίνα καὶ τ' ἄρνι, στὸν καθαρὸ ἀγέρα ποῦ μοσχοβολοῦσε θυμάρη καὶ ἔλατο βουνίσιο. Καὶ τὸ βράδυ, μὲ τὸ πρῶτο σύθαμπο, κουρασμένος — γιὰ τ' ἦταν πλιὰ κι' ὀγδοντάρης — ἔπαιρνε τὰ μονοπάτια γιὰ τὸ σπίτι. Κοντοζύγωνε ἡ Λαμπρὴ κι' ὁ γέρω-Κωσταντῆς πάσχιζε νὰ παχύνη τὸ ἄρνι του. Τῶγε, βλέπεις, γιὰ προσβολὴ νὰ ψήσῃ ἄλλος στὸ χωριὸ παχύτερο ἄρνι ἀπ' τὸ δικό του. Τί; σὰν τὸν γέρω-Χρόνη ποῦ ἔψηνε κάτι γάτες; Ἀμ' δὲν τῷφτειανε κάλλιο μὲ τὰ κουκιά παρὰ νὰ βάλῃ στὴ σοῦβλα ἄπαχο ἄρνι;

Ὁ γέρω-Κωσταντῆς, ἂν καὶ ὀγδόντα χρονῶν, μὰ βαστοῦσαν καλὰ τὰ κότσια του. Αὐτὸ δὰ τῶγε κ' ἡ γρηά του κρυφὸ κα-

μάρι. Γέρος, μὰ λεβέντης. Μὲ ζωηρὴ κορμοστασιά. "Ὁχι σὰν καὶ ἄλλα σαράβαλα, σκεβρωμένα γεροντάκια, ποῦ ἀχνότρεμαν σὰν τὸ καλάμι. Αὐτός, μωρὲ μάτια μου, τῷλεγε ἡ καρδιά του ἀκόμα. Βασιότανε καλὰ, γιὰτὶ εἶχε τακτικὴ ζωὴ. "Ἐτρωγε σὰν βῶδι καὶ κοιμότανε σὰν μικρὸ παιδί· κρασί δὲν τῷβαζε ποτὲ στὸ στόμα του· μὰ οὔτε καὶ τσιγάρο. Κάπου-κάπου μοναχὰ ἔπαιρνε καμμιὰ πρέζα, ἂν τοῦδινε κανένας ἄλλος γέρος. Ἡ ὑγεία λὲς καὶ ξεχειλίζει ὅχι μόνο σ' αὐτόν, μὰ καὶ στὰ ὀκτὼ

παιδιά του καὶ τὰ δεκαπέντε ἐγγόνια του. "Ὀλοι τοὺς πέρα-πέρα ροδοκόκκινοι καὶ ὀλοστρόγγυλοι.

Μὰ ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὁ γέρω-Κωσταντῆς γύρισε σπíti σὰν πιὸ κουρασμένος. Δὲν εἶχε ὄρεξι οὔτε νὰ γελάσῃ οὔτε νὰ μιλήσῃ οὔτε νὰ φάῃ τίποτε.

— Κάτι τὸν ἀνήμεπορο μὲ κάνεις ἀπόψε· συντροφιά θὰ σοῦ μυρίζῃ, αἱ; τοῦ λείει ἡ γρηὰ του, γιὰτὶ ὁ γέρω-Κωσταντῆς σὰν ἀνημπόρευε-θὲς ἀλήθεια, θὲς ψέμματα-ἀποζητοῦσε τὴ γρηὰ στὸ πλάϊ του τὴν νύχτα γιὰ συντροφιά.

Ὁ γέρος χαμογέλασε.

Σὰν νὰ τὴν ἤθελε κοντά του τὴν καλὴ γερόντισσα. Μά, ἔλα, ποῦ τὴ νύχτα 'κείνη τοῦ εἶχε πιάσει τὴ θέσι τὸ μικρὸ ἐγγονάκι του, ὁ Γεῶργος, ποῦ σώνει καὶ καλὰ ἤθελε νὰ κοιμηθῇ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς κυρούλας του; "Ἐτσι ὁ γέρω-Κωσταντῆς ἀποτραβήχθη 'ς ἄλλη κάμαρα καὶ ξαπλώθηκε βαρεῖα στὸ κρεβάτι, ὀλομόναχος.

Τὴν αὐγὴ, ὁ μεγαλύτερος γιὸς του, ὁ Δημήτρης, ἐτοίμαζε τὸ ζευγάρι, ἐνῶ ἡ γυναῖκα του ἔβαζε στὸ δισάκκι τὸ φαί του: κρασί, ψωμί, ἐλῆές, κρομμύδια, νὰ πάρῃ ὁ καλὸς τῆς κοντά του. Ἡ γρηὰ Κωσταντινιά ἐπαιζογέλαε μὲ τὰ ἐγγόνια ποῦχαν ξεχυθῇ στὴ αὐλή, ὅλα γέλιο καὶ παιχνίδια. Κ' ἦταν μιὰ ἡμέρα ἀπριλιάτικη, χαρὰ Θεοῦ. Ὁ ἥλιος ἀψήλωνε ὀλοένα στὸν κατα-

γάλανο οὐρανό, μὰ ὁ γέρω-Κωσταντῆς δὲν εἶχε σηκωθῇ ἀκόμη. Μπᾶ! παράξενο πρᾶμμα! Σὲ καλὸ του! Αὐτός, ἄλλη φορὰ ἦταν πρωῒνός, μὲ τὸ πρῶτο γλυκοχάραμμα. Ἐσηκώνετο πρῶτος-πρῶτος. Τώρα, τί ἔπαθε τάχα; Μπᾶς καὶ τὸν παραπῆρε ὁ ὕπνος; Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγιᾶ!

Ἡ γρηᾷ ἀνησυχούσε. Μπαίνει μέσα, ἀνοίγει τὴ θύρα καὶ βλέπει τὸν καλὸ της τὸ γέρο ξαπλωμένο ἀκόμα στὸ κρεβάτι, μὲ τὰ χέρια ἀνοιχτὰ καὶ κρεμασμένα κάτω.

— Κάτι πολὺ μοῦ τὸ πλάκωσες ἀπόψε τ' αὐτί σου, τοῦ λέει πειραχτικά· ἔλα, σήκω τώρα ἐπάνω.

Μὰ ὁ γέρος μιλιᾷ. Τὸν κουνάει ἐκείνη. Τίποτε! Τώρα πλιὰ Κωσταντῆς. Ναταν κι' ἄλλος! Πάει γιὰ τὸ ταξεῖδι τὸ ἀγύριστο. Τὴ νύχτα, κρυφά-κρυφά, φτερούγιασε κ' ἔφυγε ἀπ' τὸν κόσμο τοῦτο κι' ἀνέβηκε ἕψηλά, στὸν ἄλλον. Ὁ Χάρος τὸν ἄρπαξε ἄξαφνα σὰν γεράκι, χωρὶς νὰ βάλῃ μεσίτες καὶ γιατρούς. Λὲς καὶ μ' ἓνα δυνατὸ πῆδημα βρέθηκε ἀπ' τὴν μιὰ ὄχθη-τῆς Ζωῆς, ἀντίπερα στὴν ἄλλη-τοῦ Θανάτου, ἀναυλα, χωρὶς νὰ μπῇ στὸ ἀκάτιο τοῦ Χάροντα καὶ νὰ τοῦ γυρεῦσουν ἀκριβοὺς ναύλους οἱ γιατροὶ καὶ οἱ σπετσιέρηδες.

Βάζει τῆς φωνὲς ἡ γρηᾷ μαλλιοτραβιῶντας τὸ κεφάλι της· τρέχουνε οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ· τὸν τρίβουνε ἀπ' ὁδῶ, τὸν τρίβουνε ἀπ' ἐκεῖ. Τοῦ κάκου! Ὁ γέρος δὲν ἐννοεῖ νὰ ξαναγυρίσῃ πίσω. Ἦταν μάλιστα κοκκαλιασμένα καὶ τὰ χέρια του τόσο πολὺ, ποὺ ἐχρειάσθηκε νὰ βάλουν ὅλη τους τὴ δύναμι τὰ δυὸ μεγαλύτερα παιδιὰ του γιὰ νὰ τοῦ τὰ λιγύσουν καὶ τὰ σταυρώσουν ἐπάνω στὰ ξεψυχισμένα στήθια του.

Ἡ χαμπάνα τοῦ χωριοῦ ἄρχισε νὰ διαλαλῇ λυπητερὰ τὸ θλιβερὸ μῆνυμα. Καὶ σὲ λίγο, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, ὅλοι οἱ χωριανοὶ ἤξεραν τὸν θάνατο τοῦ καυμένου τοῦ γέρου. Σὲ λίγη ὥρα μαζεύτηκε ὅλο τὸ χωριό, γιατί ὁ γέρω-Κωσταντῆς ἦταν ἀλήθεια καλόκαρδος ἄνθρωπος καὶ τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Πρῶτες καὶ καλλίτερες ἔτρεξαν ἡ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ, ἡ γρηῆς καὶ τὰ λαδικά, γιὰ νὰ ἀρχίσουν ἄλλες τὰ μοιρολόγια κι' ἄλλες τὴ κακογλωσσιὰ· γιατί τὰ θηλυκὰ ἔτσι εἶνε

πάντα, εἴτε σὲ χωρὶς εἴτε σὲ πολιτεία : ἢ θὰ κλαίνε ἢ θὰ κακολογάνε. Ἡύρανε λοιπὸν δουλειὰ καὶ τώρα μὲ τὸν ξαφνικὸ χαμὸ τοῦ γέρου.

— «Καλὸς ἄνθρωπος ὁ μακαρίτης. Τὸν ἀγάπαγε ὁ Θεός, γι' αὐτὸ τὸν πῆρε ἄξαφνα νὰ μὴν τὸν βασανίσῃ καὶ γίνῃ βαρετὸς καὶ στοὺς 'δικούς του». "Ἐλεγε ἡ μιὰ.

— «Καλὲ τί λές, χριστιανή μου ! Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ ἀπὸ τέτοιο ἄδικο θάνατο. Ἀκούς ἐκεῖ νὰ μὴν πέσῃ γιὰ μέρες στὸ

κρεββάτι, νὰ τὸν 'δοὺν κἄνε τὰ παιδιὰ του. . . » "Ἐλεγεν ἡ ἄλλη.

Καὶ ἡ γυναίκα ἐσυζήτησι ἔδινε κ' ἔπαιρνε, χωρὶς τελειωμό, ποῦ ἂν ἤθελε ὁ Θεὸς νὰ τῆς ἐρωτοῦσε μὲ τί τρόπο ἔπρεπε τέλος πάντων νὰ πάρῃ τὸ γέρω-Κωσταντῆ, ὁ μακαρίτης θὰ ζοῦσε βέβαια ἄλλα τόσα χρόνια ὥς ποῦ νὰ τελειώσουν αὐτὲς τῇ συζήτησι ! . . .

Ἀφοῦ τὸν συγυρίσανε καλὰ τὸν καυμένο, φωνάζουν τὸ μαραγκὸ νὰ φτειάξῃ τὴ νεκρικὴ κάσσα. Αὐτὸς ἔτρεξε γρήγορα καὶ μ' ἓνα καλάμι πῆρε μέτρο κι' ἄρχισε, στὴν αὐλὴ ἔξω, νὰ καρφώνῃ τὰ σανίδια γιὰ τὸ φέρετρο. Σὲ λίγο ἦτανε ἑτοιμὴ ἡ κάσσα. Ἐβάλαν μέσα τὸ νεκρό, μὰ τὰ πόδια του δὲν χωροῦσαν

καὶ περίσσευαν ἀπ' ὄξω. Ὁ μαραγκός, εἶχε λαθέψῃ ἓνα κόμπο στὸ καλάμι, ὁ εὐλογημένος, κ' ἔφτειαξε τὴν κάσσα πιὸ κοντὴ. Καὶ τώρα, τί νὰ κάμουν ; Ἐπρεπε νὰ οἰκονομήσουν τὸ πρᾶγμα ὅπως-ὅπως. Χρειασθῆκε νὰ καταπιασθοῦν τρεῖς ἄνδρες δυνατοὶ γιὰ νὰ τοῦ λιγύσουν τὰ πόδια 'πάνω στὰ γόνατα, καὶ νὰ μὴ κρεμιοῦνται ἔξω.

Δυστυχία σου, γέρω-Κωσταντῆ ! ἄσχημο ταξεῖδι θὰ κάνῃς !

Ἄμα τέλειωσαν τὰ μοιρολόγια καὶ τὰ κατευοδώματα, ξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησιά. Μπρὸς τὰ κόλλυθα καὶ τρεῖς τσότρες κρασί· ἀπὸ πίσω ὁ παπᾶς μουρμουρίζοντας τῆς εὐχῆς του.

ὕστερα τὸ δυστυχισμένο τὸ λείψανο καὶ κατόπι οἱ ὀικοὶ καὶ οἱ φίλοι, ὅλο τὸ χωριό. Μὰ ἐκεῖ ποῦ ψέλνανε ἀκόμη τῇ νεκρώσιμῃ ακολουθίᾳ, ξάφνου τὰ χέρια τοῦ γέρω - Κωσταντῆ ἄρχισαν νὰ

κουνιῶνται σιγὰ - σιγὰ καὶ ν' ἀνοίγουν ἀπὸ 'κεῖ ποῦσαν δεμένα. Φαίνεται πὼς ἡ κορδέλα εἶχε λυθῇ, καὶ τὰ κοκκαλιασμένα τὰ χέρια ἤθελαν νὰ ξαναστρέψουν στὴ θέσι ποῦ ἦταν σὰν τὸν πρωτοθύρανε πεθαμ-

μένο ἄνω στὸ κρεβάτι. Μὲ τὸ κίνημα ἐκεῖνο τὸ ἀλλόκοτο μιὰ τρομάρα ἀνέλπιστη ἔσφιξε ὅλων τὴν καρδιά. Ὁ παπᾶς τὰ χρειάσθηκε· κόπηκαν οἱ ψαλμοὶ στὸ λαρύγγι του· τὰ πρόσωπα ὅλα κιτρίνισαν ἀπὸ φόβο· ὅλα τὰ μάτια θάμπωσαν κ' ἓνας σπασμὸς κρύος ἐκλόνισε τὰ κορμιὰ ὅλα. Γιατί τάχα κουνάει τὰ χέρια τοῦ ὁ γέρω - Κωσταντῆς; Πίσω μου σ' ἔχω Σατανᾶ! Βρέ, μπᾶς καὶ μετάνοιωσε ποῦ πέθανε καὶ θέλει νὰ ξαναγυρίσῃ πίσω στὴ ζωὴ; Αὐτὸ θ' ἄνε βέβαια. Καὶ θ' ἄχῃ καὶ κακὸ σκοπὸ, ἀφοῦ πρῶτα - πρῶτα ἄρχισε νὰ λύνῃ τὰ χέρια του. ὦ, τρομάρα μας!

Αὐτὴ ἡ ἰδέα ἔπε-
ρασε σὰν κοφτερὸ μα-
χαίρι, σὰν ἀστραπή,
ὅλων τὴ καρδιά καὶ στὴ στιγμή, μὲ βοή κι' ἀλαλητό, — σὰν
νὰ κρημνίζονταν, λές, ἡ ἐκκλησιὰ — πετάχθηκαν ἔξω σὰν
δαιμονισμένοι καὶ τῷθαλαν στὰ πόδια, πατεῖς με πατῶ σε, ὅπου
φύγη - φύγη! Ὁ καθένας φοβήθηκε πὼς αὐτὸν θὰ κυνηγᾷ
χωρὶς ἄλλο ὁ γέρω - Κωσταντῆς κι' ἔτρεχε χωρὶς νὰ κυττάξῃ
πίσω του. Μπρέ, οὔτε κ' ἡ μάννα γύριζε νὰ ἰδῇ τὸ παιδί της.
Κι' αὐτοὶ οἱ γέροι ἀκόμα βάλανε φτερά στὰ πόδια κ' ἔτρεχαν.
Σὲ μιὰ στιγμή οὔτε παπᾶς, οὔτε καντηλανάφτης εἶχε μείνῃ
στὴν ἐκκλησιὰ μέσα. Ὅλοι σκορπίστηκαν στὰ σπίτια τους. Μαν-

τάλωσαν τῆς πόρτες, ἀμπάρωσαν τὰ παραθύρια, μὴν τύχη καὶ μπῆ ὁ βρυκόλακας, κι' ἄρχισαν, μὲ σταυρούς καὶ μετάνοιες καὶ ξεφωνητά, νὰ καῖνε σωρὸ λιθάνι 'μπρὸς στ' ἅγια εἰκονίσματα.

— « Τί κακὸ εἶν' ἐτοῦτο ποῦ μᾶς ἡῦρε στὸ χωριό !

— « Ἄγιε μου Νικόλα, φύλαγε ».

Καὶ δὸς του πλέον λιθάνια καὶ ξεπλατιστὰ σταυροκοπήματα.

Τὸ περισσότερο ὅμως νταραβέρι γινότανε στὸ σπίτι τοῦ μακαριότη.

— « Παναγία μου, γλύτωνε καὶ θὰ σ' ἀνάψω λαμπάδα ἴσια μὲ τὸ μπόϊ μου » - παρακαλοῦσε ὁ μεγαλείτερος γυιὸς τοῦ Κωσταντῆ.

— « Κ' ἐγὼ τρεῖς ὀκάδες λάδι » - ἔλεγε ὁ δεύτερος.

— « Κ' ἐγὼ νὰ ζώσω μὲ κερὶ τὴν ἐκκλησιὰ » - προσεύχουνταν ὁ τρίτος.

— « Κ' ἐγὼ ἓνα σαρανταλείτουργο » - εἶπε ἡ πρώτη νύφη του.

— « Κ' ἐγὼ », ἄρχιζε νὰ 'πῃ ἡ ἄλλη.

— « Ἄααα ! . . γιὰ νὰ σᾶς πῶ ! Φτάνει πλειὰ τὰ ταξίματα ! Δὲν τῶχω 'γὼ τὸ σπίτι μου γιὰ χάσιμο ! » 'φώναξε θυμωμένη ἡ γρηὰ Κωσταντινιά.

Κ' ἔτσι ἔκοψε ὁλωνῶν τὸ βῆχα ποῦ ἤθελαν νὰ κουβαλήσουν ὅλο τους τὸ βιδὸς στὴν ἐκκλησιὰ.

Τὸ βρυκολάχισμα τοῦ γέρω-Κωσταντῆ μαθεύθηκε μονομιᾶς γύρω γύρω στὰ χωριά. Καὶ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα μεγάλωνε καὶ θέριευε. Τὴν ἄλλη 'μέρα ὅλοι ἔλεγαν καὶ πίστευαν πῶς ὁ γέρω-Κωσταντῆς, ἐκεῖ ποῦ τὸν μοιρολογοῦσαν καὶ τὸν ψέλνανε, σηκώθηκε ἄξαφνα ὁλόρθος μέσ' στὴ μέση στὴν ἐκκλησιὰ, μὲ μιὰ κλωτσιὰ ἔσπασε τὴ

νεκρική του κάσσα, ἄρπαξε ἓνα σανίδι, ἔστρωσε 'μπρὸς τοὺς 'δικούς του· τοὺς 'τσάκισε στὸ ξύλο· τὴ γρηὰ του μάλιστα τὴν ἔκανε, λέει, τοῦ ἁλατιοῦ· κυνήγησε τοὺς χωριανούς καὶ τοὺς

ἔκλεισε μέσ' στὰ σπίτια τους· κ' ἔπειτα γύρισε 'πίσω στὴν ἐκκλησιά.

— Δὲ θάταν εὐχαριστημένος ἀπ' τὰ παιδιὰ του σὰν ζοῦσε, ἔλεγεν ὁ ἕνας.

— Αἱ μπᾶ! θᾶλλῃ κάποιον ἀφορισμὸ βαρὺ καὶ γι' αὐτὸ βρυκολάκιασε, ἔλεγεν ἄλλος.

— Τότενες πρέπει νὰ μὴν ἀπαρδασκελίσῃ ἀπὸ 'πάνω ἀπ' τὸ μνήμα του σὲ τρία χρόνια οὔτε σκυλὶ οὔτε γάτα, κ' ἔτσι δὲν μπορεῖ πλιά νὰ ξαναζωντανεύσῃ! εἶπε κάποιος ἄλλος.

— Μὰ ἀφοῦ δὲ τὸν θάψαν' ἀκόμα; τοῦ ἐναντιώθηκε ἕνας.

— Χμ! ἄς τὸν θάψουν! τί τὸν φυλάνε.

— Δὲ κοπιᾶξεις τοῦ λόγου σου νὰ τὸν θάψῃς!

Αὐτὰ κι' ἄλλα ἐλέγονταν στὰ χωριὰ γύρω κι' ὅλοι ἐσταυροκοπούντανε.

Στὴν ἐκκλησιά ὁμως, ἅμα φύγανε ὅλοι, ἕνας μονάχ' ἀπόμεινε. Ὁ μουρλὸς τοῦ χωριοῦ, ὁ Λιᾶς. Αὐτὸς τηράγωντας λαίμαργα τὰ κόλλυβα καὶ τὸ κρασί, εἶχε καρφωθῇ ἐκεῖ σὰν μαρμαροκολώνα, ἀκίνητος, ξεχασμένος. Ἄμα ἔννοιωσε πῶς 'φύγαν ὅλοι, ἐτήραξε γύρω μὴν τὸν ξανοίγῃ κανένας, καὶ στὴ στιγμὴ ῥίχνεται στὰ 'σπερνὰ καὶ στὸ κρασί σὰν θηρίο πεινασμένο. Σὲ λίγο πάει τὸ κρασί, πάνε καὶ τὰ κόλλυβα. Ὅλα τὰ κατὰπιε, ὁ ἀθεόφοβος. Ἀφοῦ τὴν τύλωσε γιὰ καλὰ κ' ἔκαμε τὴν κοιλιὰ του σὰν τούμπανο, τὴν ἔτριβε χαρούμενος μὲ τὰ δύο του τὰ χέρια, καὶ γυρίζοντας κατὰ τὸ λείψανο, τοῦ λέει:

— Ἀαα!... Νὰ μοῦ ζήσης, γέρω - Κωσταντῇ μου!

Καί, πλιὸ γνωστικὸς αὐτὸς ἀπ' τοὺς ἄλλους, ἔφυγε ἡσυχα - ἡσυχα καὶ τράβηξε στὸ καλύθι του νὰ τὸ πάρῃ δίπλα.

Ἦστερ' ἀπὸ δυὸ μέρες ξεμύτισαν οἱ χωριανοὶ ἀπ' τὰ σπίτια τους, σιγὰ - σιγὰ, ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον. Μερικοὶ μάλιστα ξεθάρρεψαν καὶ ζύγωσαν, φυλαχτὰ - φυλαχτὰ, ὡς τὴν ἐκκλησιά. Κ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ πιὸ παλληκαρᾶς, σὰν τοῦ ὠρκίστηκαν οἱ ἄλλοι πῶς δὲν θὰ φύγουν, 'σκαρφάλωσε στὸ παραθύρι τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ τήραξε μέσα. Εἶδε τὸν γέρω - Κωσταντῇ στὴ θέσι του

Πῆραν λίγο θάρρος κι' οἱ ἄλλοι. "Αρχισαν λοιπόν, με πολλή προφύλαξι, με κάποιο χτυποκάρδι πάντα, ἀκροπατώντας στὰ νύχια, νὰ 'μπαίνουν στὴν ἐκκλησιά, ἑτοιμοὶ ὅμως, στὸν παραμικρὸ κρότο, νὰ τὸ σκάσουν στὰ πόδια. "Αμα εἶδαν τὰ κόλλυθα φαγωμένα καὶ τῆς τσότρες ἀδειασμένες, τοὺς ἤλθε ἡ καρδιά στὸ τόπο τῆς. "Επίστεψαν ἀληθινὰ πῶς ὁ γέρω-Κωσταντῆς σηκώθη καὶ κολάτσισε ἀπ' τὰ ἴδια τὰ κόλλυθά του. Καὶ ἅμα ὁ βρυκόλακας φήγ' ἀπ' τὰ κόλλυθά του, ἐτελείωσε! Δὲν ξανασηκώνεται πλιά! Αὐτὸ δὲ τὸ ξέρουν καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ. "Επιασαν ἀμέσως καὶ σήμαναν δυνατὰ τὴ καμπάνα. Σὲ 'λίγη ὥρα μαζεύτηκαν κι' ἄλλοι πολλοί. Μαζὶ κι' ὁ παπᾶς, μισοτρομαγμένος ἀκόμα ὁ φουκαρᾶς. Σήκωσαν γρήγορα τὸ λείψανο, τὸ κατέβασαν στὸν ἀνοικτὸ λάκκο, ἐκεῖ κοντά, καὶ τὸ σκέπασαν με τὸ σκέπασμα τῆς κάσας.

'Αλλὰ τὰ χέρια τοῦ γέρω-Κωσταντῆ, τεντωμένα, ἀπόμειναν ἔξω ἀπὸ τὸ σκέπασμα. Κ' ἔτσι, ὅπως ἦταν ἀνοιχτὰ καὶ τὰ πέντε δάχτυλά του, λὲς καὶ ἀποχαιρέτιζε, με τέτοιο τρόπο, ὡς καθὼς τοὺς ἔπρεπε — τοὺς συγχωριανούς του, πέρα — πέρα ὅλους!

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΙΣΣΟΣ

Σ' ἓνα πλούσιο περιβολί
ὅπου τὸ θαυμάζουν ὅλοι,
τί δὲν εἶνε φυτεμένο,
ἀκριβό, ξενοφερμένο!...

Εἰς τὸν τοῖχο μοναχὰ
— με τί περιφρόνια! —
ἀπ' τὰ χρόνια τὰ φτωχά,
ἀπ' τὰ περασμένα χρόνια,
ἔμεινε κισσὸς τοῦ τόπου
'μπαίγνιο εὐγενοῦς ἀνθρώπου.

"Ἦρθε βαρυχειμωνιά,
παγωνιὰ μεγάλη,
καὶ τὸν κήπο μ' ἀπονιά
κάνει σὲ μεγάλο χάλι...

"Ἐνα μόνο ζωντανό,
καταπράσινο, τρανό,
θαῦρης μέσα στὰ καυμένα
τὰ κιτρινομαυρισμένα
φραγκοσέλινα:

τὸν κισσὸ τὸν "Ελληνα!

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ